

Warto przestrzec, że wiele rodzin często ma zbyt wysokie mniemanie o wartości swojego majątku. Często czynnik emocjonalny związany z przeszłymi i przyszłymi oczekiwaniami wobec wartości majątku może zaciemniać obraz, szczególnie w zakresie inwestycji nietrafionych lub obdarzonych szczególnym sentymentem. W przypadku złych inwestycji mało kto jest gotów łatwo zrezygnować ze złudzeń – szczególnie jeśli wycena odbywa się jeszcze podczas aktywności osób, które podejmowały kiedyś decyzje o nabyciu. Często też spotykam podejście wyceny „od tyłu” – najpierw właściciele wyliczają, ile im potrzeba, aby zrealizować swoje cele życiowe, i do tej kwoty dopasowują wycenę, oczekując, że rynek ją potwierdzi. Niestety, najczęściej skutkiem takiego podejścia jest rozczarowanie.

Kontrola wewnętrzna

Poziom szczegółowości ewidencji operacji sfery rodzinnej zależy od preferencji samej rodziny. Jeśli chce ona monitorowania wszystkich wydatków, to musi sama zdecydować jakiemu reżimowi w tym zakresie chce się poddać. Sądzę, że jeśli rodzina zleca regulowanie swoich rachunków i załatwianie spraw wynajętym osobom, to wówczas taka ewidencja musi być dość szczegółowa dla umożliwienia efektywnej kontroli. Jest już w kraju wystarczająco wiele rodzin biznesowych posiadających wystarczająco wiele majątku biznesowego i prywatnego, aby zastanowiły się nad formami kontroli – w tym celu warto rozważyć zaangażowanie wewnętrznych lub zewnętrznych audytorów. Jest to szczególnie uzasadnione w odniesieniu do sfery prywatnej, jeśli w coraz większym stopniu nie jest ona zarządzana przez rodzinę (rezydencje, park samochodowy, zakup usług u dostawców).

Sukcesja na różnych etapach rozwoju rodziny i firmy

Przygotowania do sukcesji od strony koncepcji powinny być prowadzone i rewidowane systematycznie w celu konfrontacji z aktualnymi realiami, a w razie konieczności – modyfikacji.

W pierwszej kolejności powinny być zanalizowane zasoby rodziny przede wszystkim w zakresie kapitału ludzkiego. Konieczna jest odpowiedź na